

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I

UMIERALNOŚĆ, ZDROWIE I WYŻYWIENIE W OKRESIE PRZED

TRANSFORMACJĄ	9
1. Zróżnicowane tendencje w zakresie zdrowia i umieralności	9
2. Bezpośrednie przyczyny i czynniki ryzyka wzrostu umieralności w latach siedemdziesiątych	13
A. Pijaństwo i alkoholizm	14
B. Palenie tytoniu	15
C. Skażenie środowiska	15
D. Sposób odżywiania (dieta) i style życia	16
E. Adekwatność systemu opieki zdrowotnej	16
3. Spożycie żywności i wzory konsumpcji przed transformacją	17
4. Wnioski	18
ANEKS TABELARYCZNY	19

ROZDZIAŁ II

UMIERALNOŚĆ, ZDROWIE I WYŻYWIENIE 1989-1994

1. Nagły wzrost wskaźnika zgonów i spadek przeciętnego trwania życia	23
2. Zmiany wskaźników zgonów według wieku i płci; grupy najbardziej dotknięte	25
A. Umieralność niemowląt (0-1 rok), dzieci (1-4) i młodzieży (5-19)	25
B. Dorośli (20-59 lat)	26
C. Osoby starsze (60 lat i więcej)	28
3. Gwałtowny wzrost nadumieralności w większości krajów	28
4. Aktualny kryzys w Europie Wschodniej a umieralność w okresie innych kryzysów	29
A. "Stracona dekada" lat osiemdziesiątych w Ameryce Łacińskiej	29
B. Umieralność w okresie "wielkiego kryzysu" w Stanach Zjednoczonych	30
C. Przeciętna długość życia w latach kryzysu zdrowotnego w Europie Wschodniej 1965-1980	30
D. Umieralność w okresie wojny i ostrych przewrotów społecznych	32
5. Bezpośrednie przyczyny zgonów	32
A. Umieralność niemowląt i dzieci	35
B. Umieralność dorosłych i starszych wiekiem	37
6. Zmiany w zachorowalności	38
7. Zmiany sposobu żywienia i racji pokarmowych	41
A. Niska waga urodzeniowa (NWU)	41
B. Stan żywienia młodszych dzieci i młodzieży	42
Załącznik do rozdziału II. Karmienie piersią w okresie transformacji	46
ANEKS TABELARYCZNY	47

ROZDZIAŁ III

PODSTAWOWE PRZYCZYNY ZMIAN W UMIERALNOŚCI I STANIE

ZDROWIA	61
1. Zmiany czynników ryzyka	62
A. Pogorszenie się środowiska i warunków sanitarnych	62
B. Spożycie alkoholu i alkoholizm	62
C. Palenie tytoniu	64
D. Czynniki związane ze stresem	66
E. Upadek państwa i słabość społeczeństwa obywatelskiego	68
2. Zmiany w możliwości zapobiegania i rozwiązywania problemów zdrowotnych	68
A. Pogorszenie się prewencji i promocji w opiece zdrowotnej	69
B. Problemy finansowania i pogorszenia się leczenia	69
C. Reformy w sektorze zdrowia i zmiany w jakości i dostępie do opieki zdrowotnej	71
(a) Większy nacisk na podstawową opiekę zdrowotną	71
(b) Urynkowanie	72
(c) Wprowadzenie ubezpieczeń zdrowotnych	72
(d) Prywatyzacja	72
ANEKS TABELARYCZNY	73

ROZDZIAŁ IV

ZDROWIE. WPŁYW ZMIAN W SPOŻYCIU I SYTUACJA ŻYWNOŚCIOWA	75
1. Ubóstwo, wydatki na żywność i konsumpcja żywności	75
2. Zmniejszające się spożycie kalorii i białka	77
3. Pogorszenie się bilansu żywieniowego i niedoboru mikrośladników żywieniowych	81
Załącznik IV.1. Pomoc żywnościowa dla Europy Wschodniej	83
Załącznik IV.2. Dolegliwości z powodu niedoboru jodu	83
ANEKS TABELARYCZNY	85

ANEKS STATYSTYCZNY

STANDARDOWE TABLICE DO MONITOWANIA WARUNKÓW SPOŁECZNYCH W OKRESIE PRZEJŚCIA DO GOSPODARKI RYNKOWEJ	89
---	-----------

SPIS WYKRESÓW

Wykres I.1

Przeciętne dalsze trwanie życia w wieku 0 w Europie Wschodniej i relacje przeciętnego dalszego trwania życia w wieku 0 w Europie Wschodniej i wybranych regionach, 1950-1989	10
--	----

Wykres I. 2

Wskaźniki umieralności neonatalnej i poneonatalnej na Węgrzech i w Bułgarii, wybrane lata	11
--	----

Wykres I. 3	
Procentowe zmiany w specyficznych grupach wieku wskaźników zgonów dla pięciu krajów Europy Wschodniej, 1965-1985	13
Wykres I.4	
Porównanie wskaźników umieralności z powodu chorób niedokrwiennych serca w grupie wieku 45-54 lata w Czechosłowacji i Austrii, 1966-1985	14
Wykres I.5	
Zmiany w konsumpcji różnych rodzajów mięsa jako procent całej konsumpcji mięsa, Bułgaria, 1965-1991	19
Wykres II.1	
Kształtowanie się wskaźników umieralności w Europie Wschodniej, 1989-1993	24
Wykres II. 2	
Sezonowe zróżnicowanie wskaźników umieralności niemowląt (średnie ruchome z 3 miesięcy), 1992 i 1993	26
Wykres II.3	
Procentowe zmiany wskaźników zgonów w poszczególnych grupach wieku i według płci w czterech krajach Europy Wschodniej, 1989-1993	27
Wykres II.4	
Wskaźniki samobójstw mężczyzn w różnych grupach wieku oraz wskaźniki bezrobocia podczas "wielkiego kryzysu" w Stanach Zjednoczonych Ameryki Płn.	31
Wykres II.5	
Zgony niemowląt z przyczyn wrodzonych, okołoporodowych i egzogenicznych, Rosja 1981-1993	36
Wykres II.6	
Występowanie gruźlicy a wskaźniki ubóstwa w Europie Wschodniej, 1990-1992	40
Wykres II.7	
Występowanie niskiej wagi urodzeniowej w sześciu krajach Europy Wschodniej, 1982-87 do 1993	43
Wykres II.8	
Relacja między występowaniem urodzeń przez matki poniżej 20 lat a występowaniem niskiej wagi urodzeniowej niemowląt w siedmiu krajach Europy Wschodniej 1989-1993	44
Wykres III.1	
Wskaźniki zgonów z powodu chorób układu oddechowego w relacji do produkcji przemysłowej, 1990-1993	63
Wykres III.2	
Siła nabywczą płac w odniesieniu do alkoholu (litry), w Słowacji i Polsce, 1989-1993	65
Wykres IV.1	
Skumulowany rozkład ludności w zależności od wartości kalorycznej w kilokaloriach (Polska, 1989-92) i spożycia białka (Bułgaria, 1990-92)	79
Wykres IV.2	
Zgony z powodu gruźlicy we Włoszech podczas I i II wojny światowej	80
Wykres IV.3	
Zawartość mikroskładników odżywczych w proporcji do rekomendowanego dziennego zapotrzebowania dzieci w wieku 6-10 lat, Bułgaria 1993	82